

Statshospitalið - ein minnisvarði yvir hvat staturin ikki orkar?

Soleiðis spyr E. Bonnevie hospitalsinspektørur í grein í Kristeligt Dagblad

I SIN LÆREBOG »Danmarks Erhvervs- og Samfundsliv« skrev professor Jens Warming et sted, at når staten bygger lidt flottere, lidt bedre end de alm. dødelige borgere, skyldes det hensynet til »statens noblesse«. Noblesse oblige — og udfra denne — rigtige — betragtning blev statsbygninger i en vis tidsalder lidt flottere end andre, lidt bedre håndværksmæssigt udført. Lidt sandstens ornamentik hist — lidt søjler her. Ex.gr. granitsøjlerne på rigshospitalets patientkontor — de 4 tårne på militærhospitalet. Men også døre blev lavet med rigtige fyldninger og komponerede messingdørgreb. Sandelig, ingen skulle tvivle om, at staten, vores allesmoder, var den, der førte an.

Den tillid til statens formåen, som synet af dens bygninger uvilkårligt har skabt grundlag for i borgernes sind, er vel tænkt overført som tillid til statens formåen også på andre områder end det rent bygningsmæssige. F. eks. har borgerne nok haft en grundfæstet tillid til at de samfundsmæssige velgerninger, som blev vedtaget af Folketinget og stadfæstet af kongen i form af love af forskellig art, også ville blive bragt til udførelse uden toven.

En sådan tillid har man i hvert fald haft på Færøerne for så vidt angår lov af 29. marts 1963 om opførelse af et statshospital for sindslidende på Færøerne — i tilknytning til

Dronning Alexandrines Hospital i Tórshavn.

DER STAR I LOVEN, at anlægsudgifterne bevilges på de årlige bevillingslove — og det er de også hidtil blevet, med beløb af vekslede størrelsesorden, afpasset efter byggeriets gang og de på Færøerne herskende beskæftigelsesmæssige og økonomiske forhold.

Men der står ikke i loven noget om, at anlægsudgifterne ikke skal bevilges på de årlige bevillingslove — intet om at man for en 5-årig periode kan standse alle anlægsarbejder på dette statshospital i Tórshavn, — som uden at disse arbejder fuldføres, vil stå som en torso, et monument over statens manglende formåen. Der er hos det færøske folk og hos statens medarbejdere på dette område skabt en berettiget forventning om, at det løfte fra den danske stat, som blev givet med loven af 1963, også ville blive holdt.

Der foreligger intet om, at løftet ikke vil blive holdt — mne den indenrigsministerielle skrivelse, som foreligger for os heroppe, om at anlægsarbejderne skal stiles i bero i 5 år, indeholder intet om, at de efter denne 5-års periode skal sættes i gang igen. Skal de sættes i gang igen? I så fald: skal man vente til 5-års perioden er slut med at projektere, resp. søge ny bevilling? I så fald går der jo meget mere end 5 år, før man kommer i gang igen?

HVAD er det så, der er skåret ned på i regeringens spareudvalg (støvsugerbanden)?

Det er, som altid, de sva-geste, det er gået ud over — de åndssvage. Der er sat stop

for en afdeling til 80 åndssvage patienter — og man har ikke hidtil på Færøerne haft nogen mulighed for institutionsforsorg for de åndssvage — en bygning for ergoterapi og 6 reservelegeboliger.

Man har i årevis, d.v.s. siden 1957, holdt færøske forældre med åndssvage børn hen med snak om, at den nu snart ville blive mulighed for at anbringe færøske åndssvage på institution i Tórshavn udfra forsorgschef Bank-Mikkelsen

åbenbart alt for optimistiske bedømmelse af de reelle muligheder for planernes realisation.

Landssygehuset i Tórshavn har engageret sig i kostbare køb af legeboliger ud fra den betragtning, at de i løbet af et kortere åremål kunne afhændes igen, når de af staten opførte legeboliger — fælles for stats- og landssygehuset — var færdige. Også her står den færøske sygehusbestyrelse med en lang næse.

MIT INDLÆG skal ikke være nogen kritik af den sidende regering — politik er meget langt fra mit felt — men er kun ment som et eksempel på, at man, når der skal spares, — og det skal der jo åbenbart — ikke hovedkuls nedskærer statshospitalernes anlægsudgifter, således at halv-

delen af nedskæringen falder på det færøske hospital og den anden halvdel på alle de andre projekterede statshospitaler i Danmark. Færøerne har ikke tidligere haft noget statshospital for sindslidende — har ikke og får altså heller ikke i de første 5 år en afdeling for åndssvage. Som en slags udlandsdansker undrer man sig jo tit over, hvad man har råd til i det gamle land — og hvad man ikke har råd til.

Man har ikke råd til at investere i resten af det lovede statshospital på Færøerne (har man mon gjort sig klart, hvad det vil koste om 5 år at etablere byggeplads og genop-tage byggeriet?) — men man har heldigvis råd til at genopføre Koldinghus!

E. BONNEVIE.

Næminga- og læraratalið nógv vaksið

Talið á næmingum og lærarum við føroysku skúlnar er nógv vaksið. Í Skúlablaðnum hevur landsskúlaráðgevarin yvirliit og viðmerkingar til hesi tøl

	Fólkskúlin við privatskúlanum og studentaskúlanum		Privatskúlar og fólkskúlin utan Hoydalar	
	næm.	lær.	næm.	lær.
1956	5236*	170*	4835	157
1957	5523*	186*	5013	166
1958	5590	194	5069	174
1959	5781	205	5266	183
1960	5922	228	5396	201
1961	6091	244	5600	212
1962	6203	260	5654	222
1963	6276	270	5754	233
1964	6251	274	5725	237
1965	6301	278	5779	242
1966	6360	281	5826	248
1967	6545	306	5940	267
1968	6567	313	5943	272
1969	6656	319	5987	277
1970	6837	335	6137	289

*) Hesi bæði árinu er studentaskúlin ikki uppi í.

Til upplýsingar kann vera nevnt, at talið á studentanæmingum (1., 2. og 3. g) árinu 1958 til 1970 pr. 1 jan. hevur verið hetta: 45 - 59 - 70 - 54 - 94 - 91 - 96 - 104 - 108 - 126 - 162 - 158 - 172.

Landsskúlaráðgevarin hevur sett nokur tøl upp, men sigur, at tað er ikki so lætt at fáa ein góðan statistik, tá ið næmingatal og læraratal skula samanberast, tí tað er so, at um vit taka allar næmingarnar og allar lærarnar, t. v. s. Studentaskúlin og privatskúlar við, so hendir tað, at vit viðvíkjandi næmingunum fáa studentanæmingarnar við og viðvíkjandi lærarunum, at vit fáa fleiri lærarar bæði í studenta-

skúlanum og hjá nonnum, sum ikki hava fullan skúladag. Og taka vit studentanæmingarnar frá, so verður talið við lærarastatistikkinum, tí fleiri av lærarunum í Hoydølum undirvísar bæði í gymnasi-um og realdeildini. Eg havi tí á hjálagda lista sett tvíundanda tøl. Tað fyrsta er, tá ið allir skúlar, eisini studentadeildin í Hoydølum, eru tiknir við. (kortini er studentaskúlin ikki við tvey bæði fyrstu árinu, tí her hevur eg ikki tölina). Hitt seinna er fólkskúlin við realdeildunum og 8., 9. fl. deildini; tá ið Hoydalar og teir privatu skúlnir ikki eru við. Hesin statistikkurin gevur ikki heldur tað sama bilatið, tí bórnini í privatskúlanum, og realnæmingarnir í Hoydølum eru jú ikki við, og sostatt heldur ikki allir lærarnir.

Afrika gjøgnum søguna

Avgjort er, at søga Afrikas skal verða skrivað og prentað í stórum bókaverki. Alheimsnevnd, sett av UNESCO stovnum um fyrri vitskap, mentan og undirvísing, er sett at stjórna verkinum, sum verður givið út í 8 bókabindum á enskum og

fronskum. Harafrat skal koma ein bilig-útgáva. Ein stytting av høvudsverkinum skal koma á ymsum afrikanskum málum í stórum upplagi.

Farið verður undir at leggja til rettis tilfarið til fyrstu tvey bindini longu í ár, og teir vóna, at bókaverkið skal verða liðugt alt sum tað er í 1978.

Nevndin, ið stilar fyrri útgávu av »Afrika gjøgnum søguna«, hevur til formann dr. Aklilu Rabte, forseti á Haile Selassie lærda háskúlanum í Addis Abeba.

Hashnýtslan tvífaldað

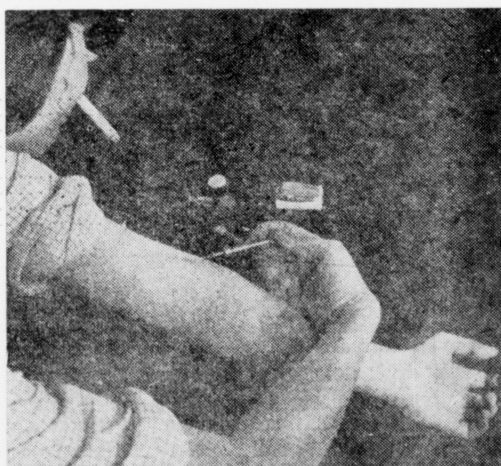
Ein nýggj kanning sum gjord er í donskum skúlum visir, at hashnýtslan er tvífaldað seinastu trý árinu. 40 pst. av næmingunum í teimum eldru flokkunum eru bjóðaðir hash frá solumonnum. Hetta talið var bert 19 pst. í 1968.

Sjey pst. av næmingunum roykja hash av og á, meðan fyra pst. nýta tað dagliga. Tólini í 1969 vóru ávikavist trý og eitt prosent.

Kanningin visir eisini, at nýtslan er nógv størri í teim stórru byunum enn úti á landinum. 63 pst. av næmingunum

í Keypmannahavn hava fingið tilbóðið hash, meðan hetta tal er 23 pst. úti á landinum!

Tað hevur altíð verið hikið, at fleiri av teimum sum koma frá meiri veltavandi heimum nýta hash enn tey sum ikki hava so góðar figgj-arligar møguleikar heima. Hetta ber kanningin eisini prógv um. Tó er tað ikki so nógv á gotuni, at tey ungu fáa fatur á hashi. Tað verður mest selt við skúlan. Serliga eru tað realnæmingarnar, sum eru lættir at fáa at keypa hash.

FØROYA

BANKI

banki FØROYA